

Talousarvion laadintaohje

Kaupunginhallitus 5.6.2023

Sisällys

1. Talousarvion- ja suunnitelman 2024-2026 laadinnan aikataulu	3
2. Lähtökohdat.....	3
Yleinen talouden tilanne	4
Kaupungin talouden kuva.....	6
Arvioitu tulo- ja meno kehitys 2024	7
Investoinnit ja velkaantuminen	7
3. Ohjeet toimialoille laadintaa varten.....	8
Strategia ja toiminnalliset tavoitteet.....	8
Muutosohjelma	10
Digitiekartta ja ilmastotiekartta	11
TE24 uudistus	13
Hankkeet talousarviossa.....	13
Talousarvioehdotuksen rakenne	14
Talousarvion sitovuustasot.....	15
Käyttötalousosa	16
Tuloslaskelmaosa	17
Investointiosa	17
Rahoitusosa	18
Talousarviokehys	19
Toimialakohtainen kehys.....	20
Rahoituskehys	21
Laadinnan vastuut.....	22

1. Talousarvion- ja suunnitelman 2024-2026 laadinnan aikataulu

5.6.2023	Talousarvion laadinnan ohjeet kaupunginhallituksessa (tarvittaessa täsmennykset 19.6.2023)
5.6.2023	Talousarvion laadinta -yleiset speksit toimialat ja talouspalvelut
kesä- elokuun alku	Toimialojen johtoryhmien ja talouspalvelujen väliset keskustelut, talousarviovalmistelu
18.8.	Toimialojen talousarviotiedot toimitettu talouspalveluille
25.8.	Talousarvio ja taloussuunnitelmavuosien tiedot tallennettu järjestelmään
29.8.	Talousarvion yhteinen läpikäynti toimialojen kanssa
30.8	Taloussuunnitelmätietojen käsittely toimialojen johtoryhmissä
5.9.	Kaupungin johtoryhmän käsittely (eurot)
5.9.	Kaupunginhallituksen ja toimialojen johdon iltakoulu
12.9.	Kaupungin johtoryhmän käsittely (tavoitteet ja tekstit)
18.-20.9.	Valtuustoseminaari
6.10	Mahdolliset muutokset esityksiin
16.10-20.10	Lautakuntakäsittelyt
6.11.	Kaupunginhallituksen käsittely
13.11	Valtuuston vero-% päätös
27.11	Kaupunginhallituksen toinen käsittely
11.12.	Valtuuston käsittely
19.12.	Täytäntöönpano-ohjeen hyväksyntä kaupunginhallituksessa
31.1.2024	Käyttösuunnitelmien hyväksyntä toimielimissä

2. Lähtökohdat

Kuntalain (410/2015) 110 §:ssä säädetään kunnan talousarviosta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvion rakenteesta on säädetty, että talousarvion tulee sisältää käyttötalous- ja tuloslaskelmaosat sekä investointi- ja rahoitusosat.

Yleinen talouden tilanne

Viime vuoden alussa talouskasvu oli Tilastokeskuksen mukaan vahvaa koronaan liittyvien rajoitustoimien päätyttyä, mutta loppuvuonna bruttokansantuotteen volyymi putosi jo tekniseen taantumaan. Kuntaliito pääekonomistin palstan mukaan talouden suunnan käänsi miinukselle jyrkkään ja odotettua pitkäkestoisemmin kasvanut inflaatio. Tekniseksi taantumaksi kutsutaan tilannetta, jossa bruttokansantuotteen volyymikasvu on negatiivinen kahden peräkkäisen vuosineljänneksen ajan. BKT:n määrä heikkeni vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä 0,2 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kysynnän heikentyminen viimeisellä neljänneksellä oli erittäin voimakasta.

Valtiovarainministeriön 23.3.2023 julkaiseman Kuntatalousohjelman 2024–2027 mukaan vuonna 2022 kuntatalouden tilikauden tulos heikkeni edellisestä vuodesta, mutta oli lopulta kuitenkin 1,2 mrd. euroa positiivinen. Tulosta selittävät työllisyyden ja talouden suotuisa kehitys sekä siitä seurannut verotulojen kasvu. Kuntatalouden vuosikate riitti kattamaan nettoinvestoinnit ja poistot, vaikka se heikkeni 4,2 mrd. euroon toimintakulujen voimakkaan kasvun seurauksena. Toiminnan ja investointien rahavirta oli noin 0,5 mrd. euroa negatiivinen. Kuntien toimintatuotot laskivat, lähinnä valtion korona-avustusten pientymisen seurauksena. Kuntien nettoinvestoinneissa oli laskua edellisvuoteen, mikä johtui suurista investointihyödykkeiden luovutustuloista. Kuntatalouden lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 24,5 mrd. euroa.

Vuosi 2023 on kuntataloudessa historiallinen, sillä sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta. Uudistuksella on ollut merkittäviä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että talouteen. Vaikutukset näkyvät erityisesti käyttötaloudessa, jossa tulojen sekä menojen taso ja rakenne muuttuivat tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen valtiolle. Muutosten vuoksi kuntataloutta on vaikea ennustaa ja tämä tuo omat haasteensa vuoden 2024 talousarvion laadintaan ja vuosien väliseen vertailuun. Siirtolaskelmat tulevat tarkentumaan vielä lopullisten tilinpäätöstietojen myötä. Ne päivitetään lopullisiksi marraskuussa 2023, kun vuoden 2022 verotus on valmistunut. Ennen lopullisia siirtolaskelmia tehtyjen laskelmien mukaisesti kuntien toimintamenojen arvioidaan laskevan sote-uudistuksen seurauksena noin 56 prosenttia ja toimintatulojen noin 41 prosenttia. Kuntien taloutta vahvistavat väliaikaisesti sote-uudistukseen liittyvät niin sanotut verohännät, kun sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Tämän takia kunnille kertyy tänä vuonna noin 1,1 mrd. euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja verrattuna ensi vuoteen. Kuntien vuosikatteen arvioidaan riittävän kattamaan poistot ja toiminnan sekä investointien rahavirran olevan noin 0,6 mrd. euroa positiivinen. Inflaation kasvun on arvioitu hidastuvan, mutta olevan aiemmin arvioitua sitkeämpää kasvun jatkuessa 5,5 prosentilla kuluvana vuonna.

Kehysvuosina 2024–2027 kuntatalouden painelaskelmassa menot tulevat pysymään tuloja suurempina. Toiminnan ja investointien rahavirta on -0,4 mrd. euroa vuonna 2024 ja heikkenee vähitellen -0,6 mrd. euroon vuoteen 2027 mennessä. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi kasvaa keskimäärin 3,3 prosenttia vuosina 2024—2027. Inflaation ennustetaan olevan kehyskaudella keskimäärin 2 prosenttia. Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin TE-palvelu-uudistus lisää kuntien valtionosuuksia noin 0,9 mrd. eurolla. Uudistus laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa myös kuntatalouden toimintamenoja ja jälleen heikentää vuosien välistä talouden vertailua.

TE-uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella.

Kasvukeskusten investointipaineet, koko maan laajuinen korjausvelka ja vihreä siirtymä pitävät investoinnit korkealla tasolla kehyskaudella. Lisäksi yleinen korkotason nousu välittyy tulevana vuosina myös kuntatalouteen lisäkustannuksiksi kiristäen kuntien taloutta.

Suomen hajanainen kuntarakente, väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat johtaneet kuntakentän eriytymiseen, joka uhkaa edelleen kiihtyä tulevana vuosina, jos väestörakenteen muutos jatkuu ennustetun kaltaisena. Eriytymiskehitys vaikeuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien toteutusta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla.

Verorahoituksen rakenteen muutokset edellyttävät uudenlaista talouden suunnittelua kunnissa. Monien pienten, matalan syntyvyyden vanhusväestövaltaisten kuntien, verorahoitus muuttuu uudistuksen myötä valtionosuuspainotteisesta pääosin omiin verotuloihin perustuvaksi. Tällaiset kunnat ovat aikaisempaa riippuvaisempia omien verotulojensa kehityksestä, ja huolena on, että työikäisen väestön määrän väheneminen heikentää näiden kuntien tulojen kehitystä. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin.

Lähde: www.kunnat.net, pääekonomistin palsta, Kuntatalousohjelma 2024-2027, kevät 2023
Valtiovarainministeriö.

Kaupungin talouden kuva

Vuoden 2022 tilinpäätös toteutui n. 50 t euron ylijäämäisenä. Tilinpäätöksen toteutuma on lähes alkuperäisen, valtuuston joulukuussa 2022 hyväksymän talousarvion mukainen. Vuoden 2022 toteutuma-arviot vaihtuivat vuoden aikana mm. verotulokehityksen, haastavan rahoitusmarkkinatilanteen sekä Ukrainan sodan, energiakriisin ja inflaation vaikutuksesta ja muutettu talousarvio oli alijäämäinen. Lopullinen toteutuma oli kuitenkin viimeistä arviota parempi.

Toimintatuotot vähentyivät v. 2022 aikana n. 270 t euroa, mutta ylittivät talousarvion yli 4 milj. eurolla. Toimintakulut kasvoivat kokonaisuudessaan 6,6 milj. euroa eli 4,3 %. Henkilöstömenot kasvoivat palkkaratkaisusta huolimatta kohtuullisen maltillisesti, n. 1,8 milj. euroa eli n. 3,1 %, mikä on huomattavasti edellisen vuoden kasvua pienempi. Palveluiden ostot kasvoivat 3,9 milj. euroa (5,5 %).

Toimintakatteen osoittama alijäämä kasvoi toimintakulujen kasvusta ja tuottojen vähentymisestä johtuen voimakkaasti vuoden 2022 aikana, 6,7 milj. eur (6 %). Suurin osa kasvusta johtui sosiaali- ja terveystalouden menojen kasvusta.

Verorahoitus kasvoi kokonaisuudessaan peräti 7,9 milj. euroa eli 6,5 %. Verotulojen kasvu oli kohtuullinen, n. 3,2 milj. euroa (4,4 %). Valtionosuudet kasvoivat lähes 5 milj. euroa (9,6 %).

Rahoitustuotot ja kulut poikkeuksellisesti (netto) vähenivät yleisen taloudellisen tilanteen johdosta vuonna 2022 ja kuluksi kirjattiin n. 2,7 milj. euroa, mikä on lähes 8 milj. eur edellisen vuotta pienempi johtuen pitkälti energiasijoitusten heikosta tuotosta. Sijoitussalkun käypä arvo väheni n. 10 milj. eurolla vuoden 2022 aikana.

Investointihankkeita toteutettiin edelleen paljon v. 2022 (25,4 milj. eur) ja ne toteutuivat ja etenivät pääosin suunnitellusti, merkittävimminä investointeina Kailas-talo n. 13 milj. euroa sekä infran kehittäminen (kuntatekniikka) 9,9 milj. euroa, jossa on panostettu mm. kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen.

Kaupungin investointitaso on ollut useamman vuoden korkealla tasolla ja tulorahoitus ei pitkällä aikajänteellä ole riittänyt kasvavaan investointitasoon.

Vuoden 2023 talousarvion toteutumasta on raportoitu kaupunginhallitukselle 8.5.2023. Tammi-maaliskuun osavuosikatsauksen mukainen tilinpäätösennuste on verotuloennusteiden positiivisesta kehityksestä huolimatta negatiivinen. Palkkaratkaisun vaikutus lisää henkilöstömenoja n. 0,6 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Lisäksi aikaisempien vuosien myyntisaamisten luottotappioita tullaan kirjaamaan kuluvana vuonna merkittävästi aikaisempia vuosia enemmän. Vuonna 2023 verorahoitusta vahvistaa vielä viime vuoden leikkaamattomat verotilitykset vuodelta 2022. Sotemenojen poistuminen

Arvioitu tulo- ja meno kehitys 2024

Vuonna 2023 alkoi kuntien ja kuntatalouden uusi aikakausi, kun sosiaali- ja terveystaloudet poistuvat kuntien taloudesta ja järjestäminen ja kustannukset siirtyvät hyvinvointialueille. Uudistus mullisti kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirtyi hyvinvointialueiden rahoitukseen. Lopullista tulosiirtoa saadaan odottaa vielä hetki, sillä asetusaluonnos siirtolaskelmien tarkistamisesta on juuri ollut kunnissa lausuntokierroksella.

Vuoden 2023 verotuloja vahvistaa vielä vuoden 2022 verotuksen nk. hännät. Valtionosuudet heikkenevät ennusteiden mukaan n. 1,5 milj. euroa vuonna 2024. Verorahoituksen heikkeneminen, inflaatio ja kallis palkkaratkaisu pakottaa kaupungin etsimään pysyviä säästöjä toimintamenoista ja vahvistamaan tulopohjaa.

Laadintaohjeessa esitettyyn raamiin sisältyy esitys kunnallisveron ja kiinteistöveron korotuksista. Ilman esitettyjä veronkorotuksia verotulot supistuisivat n. 6 %. Veronkorotusten myötä verotulot pysyisivät likimain kuluvan vuoden tasolla.

Sijoitussalkun arvioidaan kääntyvän tuoton puolelle vuonna 2024 ja sen arvioidaan vahvistavan tulosta n. 2,0 milj. euroa.

Uusi palkkaratkaisu vaikuttaa tulevien vuosien henkilöstömenojen kasvuun. Henkilöstömenojen kasvuksi on raamilaskelmassa arvioitu 3,0 % vuodessa. Kustannustason nousuksi on arvioitu valtiovarainministeriön ennusteen mukaisesti 2,5 %:ia. Raskas lainasalkku ja korkotason nousu lisäävät vuotuisia korkomenoja.

Toimintakatteen kasvun hillitsemiseksi toimialoille on asetettava säästötavoitteita sekä tuottavuutta lisääviä tavoitteita, joilla haetaan pysyviä taloudellisia vaikutuksia kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Kaupungin maksuja ja taksoja joudutaan tarkastelemaan kustannustason nousujen myötä.

Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva TE24/25-uudistus tulee lisäämään kaupungin menoja ja kasvattamaan valtionosuuksia. Arviolaskelmien mukaan muutos tulee kuitenkin heikentämään kaupungin tulosta, mikä tulee edellyttämään lisää sopeutustoimia myös tulevina vuosina.

Investoinnit ja velkaantuminen

Kaupungin investointitaso on viime vuosina ollut varsin korkealla tasolla. Tulevien vuosien investointitaso tulee sopeuttaa kestäväälle pohjalle. Vuotuinen investointitaso tulee supistaa 6-8 milj. euron vuositasolle, jotta kaupungin tulorahoitus riittää kattamaan investointimenot. Lainasalkun kasvua tulee hillitä ja kaupungin sijoitussalkun tuottoja tullaan tarvittaessa kotiuttamaan kassaan kattamaan tulevia lainojen lyhennyksiä.

3. Ohjeet toimialoille laadintaa varten

Edellä todetun pohjalta ja arvioitu kehitys huomioiden kaupunginhallitus antaa noudatettavat aikataulut ja ohjeet talousarvion laadintaan.

Toimialojen esitykset käsitellään kaupunginjohtajan johtoryhmässä ennen niiden viemistä lautakuntien käsittelyyn.

Käyttösuunnitelmatason tavoitteet laaditaan, kun valtuusto on hyväksynyt talousarvion ja kaupunginhallitus antanut täytäntöönpano-ohjeet ja ohjeet käyttösuunnitelmien laadinnasta.

Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kaupungin strategia on päivitetty (valtuusto 16.5.2022) ja linjaa vuoden 2024 tavoitteiden asettamista. Strategia valutetaan käytäntöön talousarvion kautta vuosittaisiin toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Strategian toteuttamisessa ja arkeen viemisessä erityistä huomiota on syytä kiinnittää myös arvoihin, joita ovat välittäminen, uudistuminen sekä tuloksellisuus.

ARVOT

Välittäminen
Välitämme toisistamme. Kohtaamme, kysymme, kerromme ja kuuntelemme. Teemme yhdessä ja **arvostamme toisiamme.**

Uudistuminen
Haastamme itseämme ajattelemaan toisin. Kokeilemme, kehitämme ja kannustamme. Haluamme parempaa, emme roiku menneessä vaan **katsomme tulevaan.**

Tuloksellisuus
Toimimme tavoitteellisesti. Pohdimme, pistämme töpinäksi ja **saamme asioita aikaan.** Olemme johdonmukaisia.

Valtuusto hyväksyy talousarvion toimialatasolla ja lautakunnat käyttösuunnitelmat oman toimialansa osalta palvelualueatasolla. Vuoden 2024 toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja siinä hyväksytyistä arvoista.

Strategian päämäärät ja strategiset tavoitteet ovat seuraavat:

TAVOITTEET JA MITTARIT

HYVINVOINNIN KASVU

- » Hyvinvointi lisääntyy (hyvinvointi-indeksi, HYTE-kerroin)
- » Toimiva arki (asukkaan hyvinvointikokemus -kysely)
- » Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola (CO2-päästöt, kestävä kasvun indeksi)

UUDISTUVA TYÖ JA ASUMINEN

- » Muuttovoiton vahvistaminen (työikäisten nettomuutto)
- » Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä (työpaikkojen määrä, elinvoimaindeksi)
- » Monipaikkainen Heinola (yöpymiset, matkailun tulo- ja työllisyyspalvelut, asukaskokemuskysely)

VAHVA KAUPUNKIYHTEISÖ

- » Laadukas päätöksenteko (valtuuston ja johtoryhmien päätöksenteon itsearviointi)
- » Osallisuuden vahvistaminen (asukaskokemuskysely)
- » Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen (työtyytyväisyys, esihenkilöarvioinnit)

KESTÄVÄ TALOUS

- » Velkamäärän vähentäminen (konsernin velat ja vastuut per asukas)
- » Käyttötalouden tasapaino (vuosikate/investoinnit, toimintakate)
- » Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit (vipuvaikutus, investointilaskelmat)

Strategisia tavoitteita ja mittareita seurataan erikseen, mutta ne tulee huomioida myös kunkin toimialan omien tavoitteiden laadinnassa. Osa mittareista on siis kaupunkitasoisia, mutta esim. henkilöstöön ja johtamiseen liittyvät tavoitteet ja mittarit soveltuvat kullekin toimialalle talousarvion tavoitteiksi.

Kunkin toimialan talousarvion tavoitteiden tulee pohjautua ja linkittää strategisiin päämääriin. Pohjat toiminnallisten tavoitteiden laadintaa varten löytyvät Targetor-ohjelmasta.

Konsernin tytäryhtiöiden osalta tavoitteet ja niiden laadinta määritellään ja ohjeistetaan erikseen.

Muutosohjelma

Heinolan kaupungin johtamisjärjestelmä ja organisaatio on muuttunut hyvinvointialueen myötä, kun sosiaali- ja terveystalot siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Myös TE2024-uudistus sekä seutuyhteistyön organisoituminen tulevat vaikuttamaan jatkossa. Lisäksi muut toimintaympäristön nopeat muutokset vaikuttavat siihen, että kaupungin poliittista ja operatiivista johtamisjärjestelmää, organisaatiota sekä tapoja järjestää toiminta, on todettu tarpeelliseksi tarkastella uudestaan taloudelliset reunaehdot huomioiden. Muutoksen toteuttamiseksi on lähdetty laatimaan muutosohjelmaa alkuvuodesta 2023.

Muutosohjelmaa on tehty kolmesta eri näkökulmasta: osuvuuden, sujuvuuden ja talouden näkökulmasta. Muutosohjelmalla ja sen toteutuksella tavoitellaan hyviä palveluita, tehokasta toimintaa, laadukasta päätöksentekoa, yhteistä sitoutumista, tyytyväistä työyhteisöä ja tasapainoista taloutta.

Muutosohjelmaprosessityötä on edistetty ja toteutettu suunnitelman mukaisesti ja osallistavasti koko alkuvuoden ajan.

Talouden skenaarioiden mukaan taloutta tulisi sopeuttaa vuosittain arviolta 3-5 milj. euroa. Talousarvion laadinnan ohjeistukset toimivat osana kestävän talouden ohjelmaa sopeutukset ja reunaehdot huomioiden.

Muutosohjelman raportti esitetään valtuustolle 12.6.2023 ja se sisältää sekä johtamisjärjestelmään, organisointiin että talouteen liittyviä muutoksia. Muutokset huomioidaan osin vuoden 2024 talousarvion laadinnassa ja organisointiin liittyvät muutokset vuoden 2025 alusta alkaen. Muutosesityksiä ei vielä ole huomioitu raamilaskelmissa vuosien 2025-2026 suunnitelmavuosien arvioinnissa.

Digitiekartta ja ilmastotiekartta

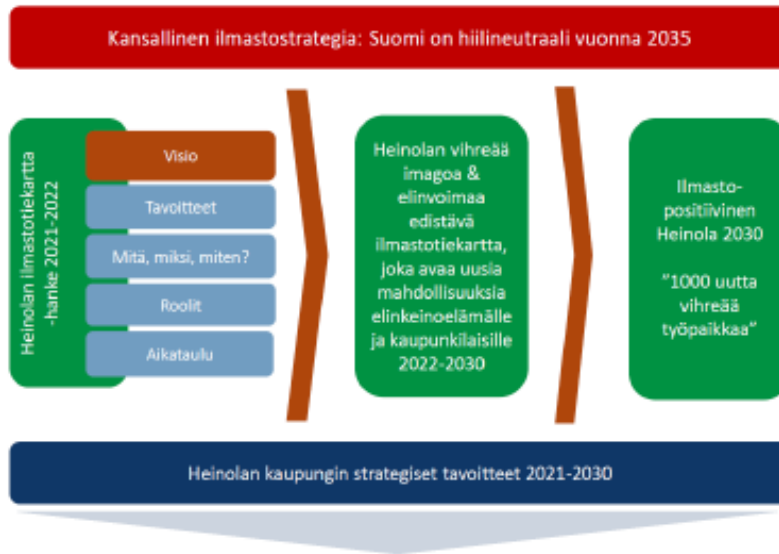
Kaupunginhallitus on hyväksynyt digitiekartan kokouksessaan 25.4.2022 Heinolan kaupungin digitiekartan ja sitä on päivitetty keväällä 2023. Digitalisaatio on keskeinen väline kaupungin strategian toimeenpanoon sekä taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Heinolan kaupungin digitiekartta on yksi kaupunkistrategiaa tukevista asiakirjoista. Digitiekartta tukee poikkileikkaavasti kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista esimerkiksi hyödyntäen strategiassa tunnistettuja mahdollisuuksia digitalisaation tarjoamista uusista tavoista tehdä työtä, hyödyntää palvelujen liikkuvuutta sekä uutta teknologiaa.

Digitiekartta ohjaa toimintaa ja toiminnan kehittämistä, nostaa esille digitalisaation mahdollisuuksia sekä lisää yhteistyötä ja yhdessä tekemistä. Digitiekartan toimenpiteillä pyritään myös täyttämään digitalisaatioon liittyvät lainsäädännön vaatimukset.

Digitiekartta on suunnitelma, miksi ja mitä digitalisoidaan, missä järjestyksessä ja millaisella aikataululla digitalisaatiota edistäviä toimenpiteitä toteutetaan. Digitiekartassa suunnitelmat on jaettu useammalle vuodelle ja suunnitelmat toimivat myös talousarvion laadinnan pohjana digitalisaation edistämiseen liittyvien toimintojen suunnittelussa. Kunkin toimialan tulee siis huomioida digitiekartan toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet osana talousarviovalmistelua. Vuoropuhelua tulee valmistelujen osalta käydä myös tietohallinto- ja digipalveluiden palvelualueen kanssa. Digikoordinaatiotyöryhmässä koordinoidaan koko kaupungin osalta digitalisaatiota edistävät toimet sekä niiden talousarviovaikutukset.

Ilmastotiekartta ohjaa myös osaltaan tavoitteiden asettamista ja ilmastotiekartan toimenpiteillä on kytkös talousarvion tavoitteiden asettamiseen.

Ilmastotiekartan yhteys kaupungin strategiaan,
tavoitteisiin ja mittareihin on keskeistä

Ilmastotiekartassa on määritelty erilaisia ilmastoposiitivisuutta edistäviä kehittämiskohteita ja toimenpiteitä, jotka tulee huomioida tavoitteita asetettaessa.

Tehdään ilmastotavoitteet näkyviksi kaupungin käytännön toiminnassa

TE24 uudistus

TE-palvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025. Uudistuksessa työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Tämä on kunnille uusi valtiosuustehtävä, jonka rahoitus on yleiskatteisessa valtiosuudessa. Kunnan rahoitusvastuu uudistuksessa laajenee. Kunnille siirtyy myös ELY-keskusten julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät hankintatehtävät ja KEHA-keskuksen julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät maksatustehtävät.

TE-palvelut siirretään kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa ja niiden tulee muodostaa työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kuntien on sovittava yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja ilmoitettava siitä työ- ja elinkeinoministeriölle lokakuun 2023 loppuun mennessä.

Uudistus lisää kaupungin saamaa yleiskateellista valtiosuutta, mutta kasvattaa samalla kaupungin menoja. Uudistuksen on arvoitu heikentävän kaupungin tulosta n. 0,3 milj. euroa vuodessa.

Hankkeet talousarviossa

Talousarviossa hankkeisiin varataan talousarviovuodelle (kalenterivuosi) ja suunnitelmavuosille tarvittavat tulot ja menot. Jos hanke jatkuu yli kalenterivuoden, tulee hankkeen menot ja tulot jakaa kalenterivuositain.

Jos talousarviota suunniteltaessa ei vielä tiedetä hankkeen kokonaismenoja ja tuloja tai sitä toteutuuko hanke suunnitellusti, riittää kun budjetoidaan hankkeisiin tarvittava rahoitusosuus eli nettomeno projektitunnukselle. Tärkeää on kuitenkin yrittää arvioida vuosikohtainen nettomeno.

Talousarvioehdotuksen rakenne

Lautakunnassa käsiteltävän talousarvioehdotuksen rakenne muodostuu seuraavista tekijöistä:

Käyttötalousosa

- strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet (Targetor ohjelmaan)
- tuloarviot ja määrärahat tileittäin ja kustannuspaikoittain, toimialan valtuuston sitovuustaso netto
- toiminnan ja palveluiden kuvaus toimintaympäristön muutokset huomioiden
- olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot ja keskeiset muutokset
- talousarvion määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetut muutokset (eurotaulukko)
- tarvittavat toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Investointiosa

- investointisuunnitelma suunnitelmakaudelle 2024-2028 sitovuuksittain sekä erittelyt hankkeittain ja mahdolliset hankekohtaiset perustelut
- arvio investointitasosta vuosille 2029-2034 perustuen korjausvelkaan

Henkilöstösuunnitelma

- henkilöstötiedot henkilötasolla toimitettujen palkkaluettelojen mukaisesti, (henkilöstöpalveluista tarvittaessa tarkemmat ohjeet)
- henk. suunnitelmapohjat + eläköitymiset
- henkilöstö- ja koulutussuunnitelman ohjeet annetaan erikseen myöhemmin

Taseyksikön rahoitusosa

- arvio taseyksikön vaikutuksesta kaupungin rahoitusosaan eli arvio taseyksikön yhdyntilän muutoksesta tai pitkäaikaisesta lainasta kunnalta tai ulkopuoliselta rahoituslaitokselta.

Talousarvion sitovuustasot

Käyttötalousosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Yhteiset palvelut	toimintakate/netto
Elinvoima	toimintakate/netto
Hyvinvointi	toimintakate/netto
Tekniikka pl. Vesilaitos ja Tilakeskus	toimintakate/netto
Vesilaitos	Tilikauden yli-/alijäämä
Tilakeskus	Tilikauden yli-/alijäämä
Lupa- ja valvonta	toimintakate/netto

Tuloslaskelmaosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Rahoitustuotot ja -kulut	netto
Verotulot	arvio
Valtionosuudet	arvio
Poistot ja arvonalentumiset	arvio

Rahoitusosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Antolainat	netto
Lainanotto ja lyhennykset	arvio

Investointiosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Irtain omaisuus toimialoittain ja taseyksiköittäin	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Kadunrakennus	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Vesilaitos	netto
Rakennukset / Tilakeskus	netto
Osakkeet ja osuudet	netto

Investointiosa	Hallitukseen nähden sitova taso
Hankekohtaiset yli 1,5 milj. eur investoinnit	netto

Käyttötalousosa

Käyttötalouden laadinta tulee toteuttaa seuraavasti:

- toimialat valmistelevat talousarvioesityksensä annettuun *sitovuustasoon*.
- henkilöstökulut suunnitellaan toimialoille toimitettujen palkkatietojen mukaan
- henkilöstömenoissa (koko kaupunki) huomioidaan palkkaratkaisun arvioitu vaikutus, henkilöstömenojen kasvu voi olla maksimissaan koko kaupungin tasolla olla 3 %, lisäresurssitarpeet tulee perustella
- sivukulujen osalta prosentteina käytetään Kuntaliiton viimeisimpiä arvioita (tarkennetaan laadinnan aikana), tiedot viedään keskitetysti järjestelmään
- henkilöstöpalveluiden talousarvioon varataan keskitetyt henkilöstöedut kuten Liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietu, vuoden kehitysteosta palkitseminen, polkupyöräetu, lounasetu, kunnossa kaiken ikää ja koko henkilöstön joululounas.
- toimialojen tulee varata omiin talousarvioihinsa yhteisöllistä toimintaa varten 50 euroa / henkilö sekä muut henkilöstön huomioimiseen tarvittavat varaukset mm. aamukahvien tai merkkipäivien huomioimisen kustannukset
- sisäisistä eristä toimitetaan tieto toimialoille ja ne tallennetaan keskitetysti
- toimialan talousarvioesityksessä menojen ja tulojen muutokset kuluvaan vuoteen tulee eritellä ja perustella ja tarpeiden muutokset eritellä suhteessa esim. oppilasmäärään tai lainsäädännön muutoksiin tms. liittyen, talousarvion 2024 laadinnassa tulee kuitenkin lähtökohtaisesti välttää harkinnanvaraisia menoja sekä pidättäytyä määrärahakorotuksista
- toimialojen talousarvio tulee laatia siihen raamiin kuin tässä ohjeessa on määritelty ja huomioida säästö- ja tuottavuustavoitteet
- riskien arviointi on osa talousarvion laadintaa, riskien arvioinnissa huomiota tulee kiinnittää erityisesti tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaisiin riskeihin

Toimialojen tulee huomioida, että taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Tietyn toiminnallisen kokonaisuuden toteuttamiseksi tulee varata riittävät resurssit. Toimialojen tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että valtuustoon nähden sitovat tavoitteet esitetään täsmällisesti ja selkeästi. Toiminnalliset tavoitteet sekä toimialoittaiset talousarvion perustelutekstit laaditaan suoraan Targetor-ohjelmaan.

Perusteluissa selvitetään tarkemmin palvelutarpeisiin, tavoitteiden asettamiseen sekä niiden saavuttamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä. Perusteluissa tehdään lisäksi selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyttä muun muassa henkilöresurssien, toimitilojen ja muiden tuotannontekijöiden osalta.

Kevään eduskuntavaalien jälkeen hallitusta ei ole saatu vielä nimettyä (tilanteessa 31.5.). Hallitusohjelman vaikutuksia ei siten olen pystytty laadintaohjeessa ottamaan huomioon. Valmistelussa tulee huomioida kaikki jo päätetyt lainsäädännölliset muutokset sekä arvioida niiden vaikutukset taloussuunnitelmaan parhaalla mahdollisella asiantuntemuksella Hallitusohjelman ja tulevan budjettiriihen

vaikutuksia tullaan tarkastelemaan taloussuunnitelman laadinnan aikana annetun raamin puitteissa.

Tuloslaskelmaosa

Verotuloarvioissa ja valtionosuusarvioissa tukeudutaan Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin.

Poistot

Poistot ovat toimintakatteen ulkopuolisia eriä eivätkä siten vaikuta talousarvion sitovuustasoon silloin, kuin sitovuudeksi on asetettu toimintakate. Vesilaitoksen ja Tilakeskuksen tulee ensisijaisesti kattaa poistot tuloksestaan, sillä em. yksiköiden sitovuudeksi on asetettu tilikauden yli-/alijäämä.

Poistojen arvioinnissa noudatetaan valtuuston 15.5.2023 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

Investointiosa

Investointimenojen suunnittelussa noudatetaan lähtökohtaisesti talousarviossa 2023 hyväksyttyä investointiohjelmaa. Investoinnit tulee suunnitella hanketasolla vähintään seuraavalle viidelle vuodelle eli vuoteen 2028 asti. Investoinnit tulee kokonaisuutena omaisuuslajeittain arvioida vuoteen 2034 asti. Maanhankinnan ja tähän liittyvien kehittämisinvestointien tulee perustua suunnitelmallisiin tavoitteisiin.

Investointiosassa esitetään hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot sitovuuksittain.

Korjausvelan hallintaan ja lyhentämiseen kohdentuvat perusparannus- ja korvausinvestoinnit tulee kattaa tulorahoituksella. Investointitaso tulee kokonaisuutena olla kaupungin tulotasoon nähden kestävällä pohjalla.

Investoinnin ja käyttötalousmenon eroon on syytä suunnittelussa kiinnittää huomiota, jotta kustannuserät tulee budjetoitua oikeisiin osa-alueisiin. Investoinnit ovat useiden vuosien ajan käytössä olevia hyödykkeitä kuten rakennukset. Myös yli 10 000 euron ohjelmistolisenssit käsitellään investointiosassa. Olennaisuuden ja varovaisuuden periaatteet huomioiden voidaan vähäarvoisten aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjata kokonaisuudessaan tilikauden kuluksi (vuosikuluksi), vaikka hyödykettä käytettäisiinkin useita vuosia. Pääsääntöisesti alle 10 000 euron (veroton) hankintoja ei tule kirjata investoinniksi vaan vuosikuluksi.

Investointimenoja eivät ole:

1. Menot, jotka ovat luonteeltaan lyhytvaikutteisia tai rinnastetaan niihin
 - erilaiset pakolliset ympäristövelvoitteiden aiheuttamat menot esim. kaatopaikkojen maisemointi
 - vahinkojen korjaaminen
 - tarpeen mukaan toteutettavat korjaustyöt, jotka ylläpitävät käyttömahdollisuuksia
 - purkamismenot
2. Hyödykkeen käyttöaikaan kohdistuvat menot
 - laitteen tai ohjelmiston käyttöönottokoulutus
 - kuluvat tarvikkeet ja varaosat
3. Investointia edeltävät selvitykset
 - investointivaihtoehtojen, toteutustapojen tai sijoituspaikkojen kartoittaminen
 - kuntokartoitukset, sisäilmatutkimukset jne.
4. Investoinnin toteutusaikana syntyvät muut menot
 - väistötilojen menot, ylimääräiset kuljetusmenot jne.
5. Menot, jotka eivät kelpaa hankintamenoksi
 - yleishallinnon menot (osa ns. yleiskustannuksista), myös vahingonkorvauksen hakemisen
 - menot jos puutteita tai ongelmia aikataulussa
 - rahoitusmenot
6. Erät, jotka ovat luonteeltaan muita liiketapahtumia
 - palautettavat liittymismaksut saamisia
 - hyödykkeen rakentaminen myytäväksi vaihto-omaisuutta

Rahoitusosa

Rahoitustarvetta tarkastellaan, kun toimialojen esitykset ja investoinnit on saatu koottua. Investointien tulorahoituksen tulee olla pitkällä aikavälillä kestäväällä pohjalla ja lainamäärää tulee voida lyhentää suunnitelmakaudella.

Talousarviokehys

Talousarviokehyksessä kaupunginhallitus määrittelee raamin lautakuntien ja toimialojen talousarvion laadinnan ohjaamiseksi. Tiedot perustuvat edellä todettuihin arvioihin toiminnan ja talouden kehityksestä.

Raami perustuu seuraaviin lähtökohtiin:

- Inflaatio arvioitu 2,5%/v kuluvan vuoden ennusteen tasoon (VM arvio)
- Palkkaratkaisu 3,0 %/v kuluvan vuoden ennusteen tasoon
- Investointitaso joulukuussa hyväksytyn investointisuunnitelman mukainen kuluvan vuoden muutokset kuitenkin huomioon ottaen.
- Korkotason muutokset kuntarahoituksen ennusteen mukaiset
- Valtionosuusarviot ovat VM:n painelaskelman mukaiset
- TE24 uudistuksen arvioidaan kasvattavan menoja 2,5 me
- Kunnallisvero 8,2 %. Kiinteistövero: Yleinen 1,2%, vakituinen 0,6%, muut 1,2% rakentamaton 3,0%, yleishyödylliset 0,6%, voimalaitos 3,0%
- Toimialakohtaiset tavoitteet talouden sopeuttamiselle (eritelty tarkemmin toimialakohtaisen raamin yhteydessä)
- Sijoitussalkun tuottoa tuloutetaan 2,5 me / vuodessa vuosina 2025-2026.

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Ennuste 2023	RAAMI 2024	RAAMI 2025	RAAMI 2026
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	13 932 477	10 111 000	9 996 500	10 403 366	10 565 439	10 587 782
Maksutuotot	8 602 400	1 942 000	1 852 000	1 878 840	1 916 417	1 954 745
Tuet ja avustukset	3 573 388	2 675 500	2 475 500	2 729 010	2 783 590	2 834 973
Vuokratuotot	14 332 534	10 128 200	9 516 200	9 706 524	9 900 654	9 916 213
Muut toimintatuotot	1 421 575	513 400	703 400	973 668	1 043 141	1 055 794
TOIMINTATUOTOT	41 862 374	25 370 100	24 543 600	25 691 408	26 209 242	26 349 508
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 658 488	1 377 500	1 377 500	1 389 650	1 418 881	1 448 734
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut yhteensä	-59 921 401	-33 072 400	-33 672 400	-34 629 012	-35 667 882	-36 388 679
Palvelujen ostot yhteensä	-75 023 933	-19 355 500	-19 318 000	-19 179 360	-21 487 947	-21 765 950
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 702 567	-5 161 400	-5 081 900	-5 183 538	-5 287 209	-5 310 609
Avustukset	-4 537 014	-2 958 100	-2 958 100	-3 017 262	-3 077 607	-3 136 945
Vuokratulut	-13 166 161	-8 375 300	-8 375 300	-8 542 806	-8 713 662	-8 861 301
Muut toimintakulut	-628 102	-224 900	-924 900	-229 398	-233 986	-237 290
TOIMINTAKULUT	-161 979 176	-69 147 600	-70 330 600	-70 781 376	-74 468 294	-75 700 775
TOIMINTAKATE	-118 458 314	-42 400 000	-44 409 500	-43 700 318	-46 840 171	-47 902 533
VEROTULOT	76 371 279	39 200 000	41 200 000	41 158 000	42 127 000	43 127 000
VALTIONOSUUDET	53 805 487	11 800 000	11 845 000	10 340 000	12 850 000	13 080 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-2 660 786	1 210 400	1 210 400	574 800	452 000	309 000
VUOSIKATE	9 057 667	9 810 400	9 845 900	8 372 482	8 588 829	8 613 467
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 996 922	-10 542 000	-10 417 000	-9 535 533	-9 323 967	-9 023 767
TILIKAUDEN TULOS	60 745	-731 600	-571 100	-1 163 051	-735 138	-410 300
POISTOERON LIS.(-)TAI VÄH.(+)	-18 679 835	450 000	450 000	450 000	450 000	450 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ-	49 744	-281 600	-121 100	-713 051	-285 138	39 700

Toimialakohtainen kehys

Toimialakohtaisten kehyslaskelmien lähtökohdat:

1. Toimialoille asetetaan **euromääräiset säästötavoitteet**, joiden tulee realisoitua kokonaisuutena v. 2025 mennessä. Tavoitteesta 50 % tulee realisoitua vuoden 2024 aikana. Tavoitteet ovat: Yhteiset palvelut 100 te, elinvoima 250 te, hyvinvointi 500 te, tekniikka (pl. tilakeskus ja vesilaitos) 300 te. Säästötavoitteiden toteutuksessa tarkastellaan mm. palveluverkkoja sekä laatutasoja.
2. Toimialoille asetetaan euromääräisten tavoitteiden lisäksi **0,5 %:n tuottavuustavoite** vuodesta 2024 alkaen. Tavoite on asetettu kaikkiin kustannuseriin pl. henkilöstömenot. Tulojen kasvun tulee lisäksi olla vähintään menokasvun tasolla. Tuottavuustavoitetta toteutetaan mm. kulujen kasvua hillitsemällä sekä toiminnan tehokkuutta ja tilatehokkuutta kasvattamalla.
3. **Vesilaitoksen liittymismaksut** muutetaan palautus- ja siirtokelpoisiksi ainoastaan siirtokelpoisiksi ja kaikkia maksuja (perusmaksu, kulutusmaksut sekä liittymismaksu) korotetaan. Tavoitteena on, että vesilaitos pystyy tuotoillaan kattamaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Vesilaitoksen osalta tilikauden yli-/alijäämä nolnaan vuoteen 2026 mennessä. Myös pääomakoron taso tarkastellaan.
4. **Tilakeskukselta** odotetaan ulkoisten toimintatuottojen lisäystä tai menojen pysyvää vähennystä (netto) 400 te vuonna 2024. Tämä toteutuu tarkastelemalla mm. tilojen käyttöastetta, myymällä tarpeettomat kiinteistöt sekä tarkastelemalla vuokratasoja ja vuokrien määrittelyä. Tilakeskuksen osalta tullaan tarkastelemaan syksyn 2023 aikana myös kokonaistilanne, jotta tilakeskus pystyy jatkossa kattamaan vuokratuotoilla toiminnasta aiheutuvat kustannukset (ml. Pääomakustannukset) vuoteen 2026 mennessä. Tämä tulee edellyttämään mm. sisäisten vuokrien määrittelyn tarkastelua.

Raamin toimialakohtaiset edellytykset

Toimialoille asetetaan euromääräiset säästötavoitteet: Yhteiset palvelut 100 te, elinvoima 250 te, hyvinvointi 500 te, tekniikka (pl. Tilakeskus ja vesilaitos) 300 te. Tavoitteesta 50% tulee realisoitua vuoden 2024 aikana ja kokonaisuutena v. 2025 mennessä.

Toimialoille asetetaan euromääräisten tavoitteiden lisäksi 0,5%:n tuottavuustavoite vuodesta 2024 alkaen. Tavoite on asetettu kaikkiin kustannuseriin pl. palkat. Tulojen kasvun tulee lisäksi olla vähintään menokasvun tasolla.

Vesilaitoksen liittymismaksut muutetaan palautus- ja siirtokelpoisiksi ainoastaan siirtokelpoisiksi ja maksuja korotetaan. Tavoitteena, että vesilaitos pystyy tuotoillaan kattamaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Vesilaitoksen osalta tilikauden yli-/alijäämä nolnaan vuoteen 2026 mennessä.

Tilakeskukselta odotetaan ulkoisten toimintatuottojen lisäystä tai menojen pysyvää vähennystä 400 te vuonna 2024. Tilakeskuksen osalta kokonaistilanne tullaan tarkastelemaan, jotta tilakeskus pystyy kattamaan vuokratuotoilla toiminnasta aiheutuvat kustannukset (ml. Pääomakustannukset) vuoteen 2026 mennessä. Tarkastelu tulee edellyttämään mm. sisäisten vuokrien tarkastelua.

1000e	TP 2022	TA 2023	RA 2024	RA 2025	RA 2026
10 YHTEISET PALVELUT TOIMINTAKATE	-6 251	-6 643	-6 752 1,6 %	-6 814 0,9 %	-6 964 2,2 %
30 ELINVOIMA TOIMINTAKATE	-4 319	-6 055	-6 095 0,7 %	-8 638 41,7 %	-8 834 2,3 %
40 HYVINVOINTI TOIMINTAKATE	-28 733	-30 050	-30 594 1,8 %	-31 155 1,8 %	-31 881 2,3 %
50 TEKNIikka TOIMINTAKATE	376	431	508 17,8 %	558 9,7 %	587 5,4 %
TEKNIikka ilman VHL ja TILA TOIMINTAKATE	-6 136	-4 191	-4 169 -0,5 %	-4 148 -0,5 %	-4 254 2,6 %
VESILAITOS Tilikauden yli-alijäämä	-836	-386	-134 -65,2 %	-63 -53,1 %	18 -128,1 %
TILAKESKUS TOIMINTAKATE	4 305	2 385	2 197	2 229	2 267
TILIKAUDEN TULOS	1 409	-1 142	-688 -39,7 %	-747 8,5 %	-817 9,4 %
60 LUPA- JA VALVONTA TOIMINTAKATE	-630	-717	-767 7,0 %	-790 3,1 %	-811 2,5 %

Rahoituskehys

Toiminnan ja investointien rahavirta tulee suunnitelmakaudella kääntää positiiviseksi. Lainamäärää lyhennetään tulorahoituksen lisäksi sijoitussalkun tuottoa tulouttamalla vuodesta 2025 alkaen.

	TP 2022	TA 2023	Ennuste	Raami 2024	Raami 2025	Raami 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	9 058	9 810	9 846	8 372	8 589	8 613
Tulorahoituksen korjaukset	-1 117	-500	-500	-500	-500	-500
	7 940	9 310	9 346	7 872	8 089	8 113
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-25 399	-12 532	-15 482	-8 799	-6 235	-6 730
Rahoitusos.investointimenoihin	1 713	0	0	0	0	0
Pys.vast.hyödykk.luovutustulot	8 867	500	5 000	500	500	500
	-14 819	-12 032	-10 482	-8 299	-5 735	-6 230
TOIMINNAN JA INVEST.RAHAVIRTA	-6 879	-2 722	-1 136	-427	2 354	1 883
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	45	45	45	-155	-155	-155
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	15 000	15 000	14 000	10 000	10 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-13 303	-13 943	-13 943	-13 407	-14 807	-13 907
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 030	0	0	0	0	0
	9 727	1 057	1 057	593	-4 807	-3 907
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	3 053	-33	-33	0	2 500	2 500
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	12 825	1 069	1 069	438	-2 462	-1 562
RAHAVAROJEN MUUTOS	5 946	-1 652	-67	11	-108	321

Laadinnan vastuut

Vastuu talousarvion laadinnassa toteutuu siten, että koko kaupungin talousarviokokonaisuudesta vastaa hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi. Taloussuunnittelua toteuttavat toimialojen tukena myös talouden projekti- ja kehityspäällikkö Piia Paasiranta sekä controller Tiina Kääriä.

Toimialajohtaja vastaa oman toimialansa osalta talousarvioesityksen ja taloussuunnitelmaesityksen laadinnasta annettuun määräaikaan mennessä.

Lukujen tallentaminen järjestelmään tehdään lähtökohtaisesti keskitetysti talouspalveluiden toimesta. Laadintaa varten talouspalvelut toimittaa laadintapohjat toimialoille kesäkuun puolella välissä ja ne käydään läpi yhteisissä kokouksissa. Talouspalveluiden ja toimialojen yhteistä valmistelua varten talouspalvelut varaa yhteiset valmisteluajat kalentereihin myös elokuulle.